JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
F. G. JACOBS
18 päivänä lokakuuta 2001 [1]

1. Tämä asia koskee Brysselin yleissopimuksen [2] 5 artiklan 1 kohdan mukaista oikeuspaikan määräytymistä oikeudenkäynnissä, joka koskee työsopimusta. Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaiden korkein oikeus) tuo esiin kysymyksen, joka koskee työsopimusta skotlantilaisen yhtiön ja sellaisen Saksassa asuvan Saksan kansalaisen välillä, joka oli työsuhteessa ainakin osan aikaa vuosien 1987 ja 1993 välillä aluksilla tai porauslautoilla, jotka toimivat Alankomaiden mannermaajalustalla tai sen yläpuolella, ja sen jälkeen kelluvalla nosturilla Tanskan aluevesillä useiden kuukausien ajan.

Brysselin yleissopimus

2. Koska pääasian oikeudenkäyntimenettely alkoi vuonna 1994, Brysselin yleissopimus tulee sovellettavaksi sellaisena kuin se on muutettuna Espanjan ja Portugalin liittymissopimuksella, joka allekirjoitettiin Donostiassa, San Sebastiánissa 26.5.1989. [3]

3. Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan mukaan sitä sovelletaan yksityisoikeudellisissa asioissa riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Yleissopimuksen 2 artiklassa ilmaistun toimivaltaa koskevan pääsäännön mukaan kanne sitä vastaan, jolla on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon valtion tuomioistuimessa. Lisäksi 3 artiklan mukaan sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa ainoastaan toimivaltaa koskevan osaston 2—6 jakson määräysten nojalla. Näistä määräyksistä 5 artikla on tämän asian kannalta merkityksellinen.

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (allekirjoitettu 27 päivänä syyskuuta 1968) (EYVL 1978, L 304, s. 36, sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9 päivänä lokatuuta 1878 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1 ja — muutettu teksti — s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä 25 päivänä lokatuuta 1982 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 388, s. 1) ja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 285, s. 1); jäljempänä Brysselin yleissopimus.

3 — Ks. alaviite 2, jäljempänä vuoden 1989 liittymissopimus. Alankomaat ratifioi sopimuksen 11.1.1990 ja Yhdistynyt kuningaskunta 13.9.1991, joten se tuli voimaan näiden kahden valtion välillä 1.12.1991 (ks. yleissopimuksen 32 artiklan 2 kohta).

4. Siinä määrätään muuan muassa seuraavaa:

"Sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

1. sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä; [ennen vuoden 1989 liittymissopimusta 5 artiklan 1 kappale ei mennyt tätä pidemmälle] työsopimusta koskevassa asiassa tämä paikkakunta on se, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä; jos työntekijä ei tavallisesti suorita työtään samassa valtiossa, työnantajaa vastaan voidaan nostaa kanne myös sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa työntekijän palvelukseen ottanut toimipaikka sijaitsee tai oli sijainnut;

— — " [4]

5. Ennen vuotta 1989 60 artikla määräsi, että Brysselin yleissopimusta sovelletaan "sopimusvaltioiden Euroopassa sijaitseviin alueisiin", minkä lisäksi artiklan yksityiskohtaiset määräykset koskivat yleissopimuksen soveltamista tai mahdollista soveltamista erinäisiin muihin alisteisiin alueisiin. Tämä artikla kuitenkin kumottiin vuoden 1989 liittymissopimuksen 21 artiklalla [5] eikä yleissopimuksessa tämän jälkeen ole ollut erityistä soveltamisalaa koskevaa määräystä.

Alankomaiden lainsäädäntö

6. Vuoden 1992 Alankomaiden laki, joka koskee Pohjanmerellä tapahtuvaa työskentelyä kaivosalalla (Wet arbeid mijnbouw Noordzee, WAMN), [6] tuli voimaan 1.2.1993.

7. Tämän lain 2 §:n mukaan Alankomaiden työsopimuksia koskevaa lainsäädäntöä, mukaan luettuna sellaiset kansainvälisen yksityisoikeuden määräykset, jotka ovat tältä osin merkityksellisiä, sovelletaan sellaisten työntekijöiden työsopimuksiin, jotka työskentelevät millä tahansa "kaivoslaitoksella" (mijnbouwinstallatie) Alankomaiden mannermaajalustalla tai sen yläpuolella. Hoge Raad selittää, että käsite "kaivoslaitos" pitää sisällään porausalukset ja kaikki

4 — Yleissopimuksen periaatteet eivät ole uusia. Jo 1500-luvulla Sir James Balfour of Pittendreich kirjoitti teoksessaan *Practicks*: "Na man may be Judge in ony cause, bot gif defendar be within his jurisdiction, be resson of dwelling within the same or in respect of contract of obligation made thair; or be resson of tresspas committit within the boundis thairof, or in respect of the thing that is askit and claimit quhilk is and lyis within his jurisdictioun; because the persewar sould follow the defendar's jurisdictioun, and persew him befoir his awin competent Jugde" ("Of jugeis", kappale 15, s. 284 painetuissa laitoksissa).

5 — Tämän kumoamisen merkittävyydestä ks. de Almeida Cruzin, Desantes Realin ja Jenardin selvitys vuoden 1989 liittymissopimuksesta (EYVL 1990, C 189, s. 35, 33—38 kohta). Ks. myös Schlosserin selvitys vuoden 1978 liittymissopimuksesta (EYVL 1979, C 59, s. 77, 251—254 kohta) sekä Jenardin ja Möllerin selvitys vuoden 1988 Luganon yleissopimuksesta (EYVL 1990, C 189, s. 57, 91—97 kohta).

6 — Wet van 2 november 1992, houdende bepalingen inzake arbeid verricht in verband met de mijnbouw op de Noordzee, Staatsblad 1992, 592.

kiinteät tai kelluvat (ankkuroidut) tutkimustoimintaan tai mineraalien louhintaan tarkoitetut laitokset, ja että "mannermaajalusta" tulee ymmärtää siten kuin se on määritelty vuoden 1958 mannermaajalustaa koskevassa Geneven yleissopimuksessa,[7] eli pääsääntöisesti "rannikon edustalla mutta aluemeren ulkopuolella olevana merenpohjana sisustoineen 200 metrin syvyyteen asti". (Tämä yleissopimus allekirjoitettiin 29.4.1958 ja se tuli voimaan 10.6.1964; myöhempi Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimus, joka allekirjoitettiin Montego Bayssa 10.12.1982[8] ja jossa on hieman erilainen määritelmä, tuli voimaan vasta 16.11.1994, ja Alankomaat ratifioi sen vasta 28.6.1996.) WAMN:n 2 § säätää, että kansainvälisen yksityisoikeuden tarkoituksessa tällaisten työntekijöiden tekemä työ katsotaan tehdyn Alankomaissa.

8. WAMN:n 10 §:n 1 momentin mukaan toimivalta tällaisten työsopimusten osalta on Kantonrechter te Alkmaarilla (Alkmaarin tuomioistuimella). Hoge Raad huomauttaa kuitenkin, että pykälän selitysosan mukaan sen nojalla ei voida poiketa Brysselin yleissopimuksen määräyksistä, ja tämän vuoksi "kun työnantaja on sijoittautunut Euroopan yhteisöjen toiseen jäsenvaltioon, työntekijä ei voi vedota 10 §:ään ja hänen on nostettava kanne siinä jäsenvaltiossa".[9]

Oikeudenkäyntimenettely pääasiassa

9. Herbert Weber on Saksan kansalainen, joka oli Universal Ogden Services Ltd:n (Ogden) palveluksessa kokkina heinäkuun 1987 ja joulukuun 1993 välisenä aikana. Hänellä oli kotipaikka Saksassa sekä työsuhteen aikana että vuonna 1994, jolloin hän nosti asiassa kanteen. Ogden (vaikkakin on ilmeisesti suurehkon ylikansallisen yhtiön tytäryhtiö) on skotlantilainen yhtiö, jonka kotipaikka on Aberdeenissä.

10. Tietyt Weberin työsuhdetta koskevien tosiseikkojen yksityiskohdat ovat kansallisissa tuomioistuimissa kiistanalaisia, mutta selvää näyttäisi olevan, että 21.9.1993 asti ainakin osa hänen Ogdenille tekemästä työstään tehtiin Alankomaiden mannermaajalusta-alueella aluksilla tai laitoksilla, joita WAMN koski (tai tuli koskemaan). Sen jälkeen Weber oli 21.9.—30.12. Ogdenin palveluksessa kelluvalla nostokurjella, joka toimi Tanskan aluevesillä.

11. Weber nosti 29.6.1994 työsopimusta koskevan kanteen[10] Ogdenia vastaan Kantonrechter te Alkmaarissa WAMN:n 10 §:n perusteella. Kantonrechter hyväksyi toimivallan, mutta Ogdenin tekemän valituksen johdosta Rechtbank (alueellinen

7 — Yhdistyneiden Kansakuntien sopimussarja nro 7302, osa 499, s. 312—321 (jäljempänä mannermaajalustaa koskeva yleissopimus).

8 — EYVL 1998, L 179, s. 3 (jäljempänä merioikeusyleissopimus).

9 — Minulle ei ole selvää, millä perusteella tähän johtopäätökseen on tultu, etenkin jos selitysosan tekijällä oli mielessään vuoden 1989 jälkeinen Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa koskeva teksti.

10 — Julkisasiamies Strikwerdan Hoge Raadille antamasta ratkaisuehdotuksesta käy ilmi, että Weber valittaa siitä, ettei häntä enää kutsuttu takaisin töihin sairauden jälkeen, joka seurasi hänen viimeistä työssäolojaksoaan.

tuomioistuin) kumosi tämän päätöksen erityisesti sillä perusteella, että vain WAMN:n voimaantulon 1.2.1993 jälkeinen työsuhde voitiin ottaa huomioon ja että Weberin tämän päivän jälkeisiä Alankomaiden mannermaajalusta-alueella tehtyjä työjaksoja painavampi seikka oli hänen myöhempi, noin kolmen kuukauden mittainen katkeamaton työsuhteensa Tanskan aluevesillä. Weber vaati tämän jälkeen Hoge Raadissa päätöksen kumoamista.

12. Hoge Raad, joka huomautti, että alemmat tuomioistuimet päätyivät väärään lopputulokseen, koska ne eivät ottaneet Brysselin yleissopimusta lainkaan huomioon, katsoo, ettei asiaa voida ratkaista ilman yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan tulkintaa ja on pyytänyt ennakkoratkaisua seuraavista kysymyksistä:

"a) Pidetäänkö työtä, jonka WAMN:n määrittelemä työntekijä tekee Pohjanmeren alapuolisella Alankomaiden mannermaajalustalla, sellaisena työnä tai sitä vastaavana, joka katsotaan tehdyn Alankomaissa Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan merkityksessä?

b) Mikäli näin on, jotta voidaan vastata kysymykseen, onko työntekijän katsottava tehneen työtä 'tavallisesti' Alankomaissa, onko huomioon otettava koko hänen työsuhteensa vai onko vain hänen viimeisin työsuhteensa merkityksellinen?

c) Vastattaessa kysymykseen b onko aika ennen WAMN:n voimaantuloa (jolloin Alankomaiden laki ei vielä säätänyt alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta käsittelemään nykyisen tapaisia asioita) erotettava WAMN:n voimaantulon jälkeisestä ajasta?"

13. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet pääasian asianosaiset, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä komissio. Istuntoa ei ole pidetty.

Arviointi

14. Hoge Raadin kysymykset nostavat esiin kaksi asiaa. Ensimmäinen koskee sen paikkakunnan tuomioistuinta, jossa työntekijä tavallisesti tekee työtä (joka, kuten tullaan näkemään, liittyy sopimusvaltioiden tuomioistuinten alueelliseen toimivaltaan), ja toinen koskee tämän paikkakunnan määrittämistä erityisesti kiinnittäen huomiota käsitteen "tavallisesti" merki-

tykseen. Kansallisen lain, joka antaa toimivallan tietylle tuomioistuimelle, voimaantuloon liittyvät ajalliset näkökohdat tuodaan myös esiin toisen asian yhteydessä.

Sopimusvaltioiden tuomioistuinten alueellinen toimivalta

15. Asiassa on kyse siitä, voidaanko sopimusvaltion tuomioistuinta pitää Brysselin yleissopimuksen tarkoittamassa merkityksessä "paikkakunnan" tuomioistuimena silloin, kun tämä paikkakunta sijaitsee kyseisen valtion maa-alueen tai aluevesien ulkopuolella mutta sen mannermaajalustalla tai sen yläpuolella. Kaikki kirjallisia huomautuksia esittäneet Ogdenia lukuun ottamatta ovat sitä mieltä, että sitä voidaan sellaisena pitää.

16. Kysymystä arvioitaessa tulisi ensinnäkin pitää mielessä, että vaikka nyt käsillä oleva asia koskee työsopimuksen täyttämispaikkakuntaa, yleissopimuksessa on muitakin viittauksia paikkakunnan tuomioistuimiin, ja asialla saattaa olla siis laajempaakin merkitystä, ja toiseksi, että vastaus ei millään tavoin vahingoita Weberin perusoikeutta yleissopimuksen 2 artiklan nojalla nostaa kanne Ogdenia vastaan sen maan tuomioistuimissa, jossa tällä on kotipaikka, nimittäin Skotlannissa.

17. Brysselin yleissopimuksen lisäksi asiassa on viitattu myös mannermaajalustaa koskevaan yleissopimukseen,[11] valtiosopimusoikeutta koskevaan Wienin yleissopimukseen[12] sekä merioikeusyleissopimukseen.[13]

18. Minusta näyttää siltä, ettei merioikeusyleissopimuksen määräyksiä, joihin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio osittain vetoavat, voida ottaa tässä tapauksessa huomioon, koska tämä yleissopimus tuli voimaan vasta sen jälkeen, kun oikeudenkäyntimenettely pääasiassa oli alkanut ja Alankomaat ratifioi sen vasta kaksi vuotta myöhemmin. Koska sen määräykset ovat kuitenkin samanlaiset kuin mannermaajalustaa koskevan yleissopimuksen, sitä koskevat perustelut voidaan kohdistaa jälkimmäiseen.

19. Nämä perustelut koskevat kansainvälisen oikeuden mukaista rantavaltion itsemääräämisoikeutta mannermaajalustan suhteen.

20. Mannermaajalustaa koskeva yleissopimus määrää, että rantavaltiolla "on mannermaajalustaan nähden täysivaltaiset oikeudet sen tutkimisessa ja luonnonvarojen hyväksikäytössä" (2 artiklan 1 kohta), että nämä oikeudet "eivät riipu — — mistään nimenomaisesta julkistuksesta" (2 artiklan 3 kohta), että rantavaltiolla "on

11 — Ks. alaviite 7.

12 — Valtiosopimusoikeutta koskeva Wienin yleissopimus (liitteineen), tehty Wienissä 23.5.1969, Yhdistyneiden Kansakuntien sopimussarja nro 18232, osa 1155, s. 331 (jäljempänä Wienin yleissopimus).

13 — Ks. alaviite 8.

oikeus rakentaa ja ylläpitää tai käyttää mannermaajalustalla sen luonnonvarojen tutkimiseksi ja hyväksikäyttämiseksi tarpeellisia laitoksia ja muita laitteita" (5 artiklan 2 kohta) ja että tällaiset laitokset ja laitteet "kuuluvat rantavaltion tuomiovallan alaisuuteen" (5 artiklan 4 kohta).

21. Lisäksi jo Trumanin julistus 28.9.1945 [14] korosti sitä, että "mannermaajalustaa on pidettävä rantavaltion maamassan jatkeena ja siten siihen luonnollisesti kuuluvana osana". Vuonna 1969 Kansainvälinen tuomioistuin kuvatessaan tätä asiakirjaa "asiaa koskevan positiivisen oikeuden alkukohdaksi" katsoi tuomiossaan North Sea Continental Shelf, [15] että mannermaajalusta, jonka suhteen rantavaltio on toimivaltainen, "muodostaa sen maa-alueen luonnollisen jatkeen mereen ja meren alle" ja että nämä oikeudet ovat olemassa "ipso facto ja *ab initio* rantavaltion maa-alueiden itsemääräämisoikeuden nojalla ja sen laajentumana".

22. Toisaalta kyseessä olevat oikeudet rajoittuvat selvästi luonnonvarojen etsimiseen ja hyväksikäyttöön, "eivätkä ne vaikuta yläpuolella olevien vesien oikeusasemaan aavana merenä tai näiden vesien yläpuolella olevan ilmatilan oikeusasemaan" (mannermaajalustaa koskevan yleissopimuksen 3 artikla). Mannermaajalustalla olevat rakennelmat tai laitteet eivät ole saarten asemassa, niillä ei ole omaa aluemerta eikä niiden olemassaolo vaikuta rantavaltion aluemeren määrittelemiseen (5 artiklan 4 kohta). Ogden vetää tästä sen johtopäätöksen, että rantavaltion itsemääräämisoikeus on rajoitettu ja että se tee mannermaajalustasta tai mistään sillä olevista rakennelmista tai laitteista osaa rantavaltion "alueesta". Koska valtiosopimukset soveltuvat pääsääntöisesti jokaisen sopimusvaltion koko "alueelle" (Wienin yleissopimuksen 29 artikla) eikä Brysselin yleissopimuksesta voida lukea päinvastaista, mannermaajalusta kuuluu sen soveltamisalan ulkopuolelle.

23. Vaikka aluetta koskevat perustelut eivät ole merkityksettömiä, on mielestäni harhaanjohtavaa pitää asiaa Brysselin yleissopimuksen "alueellista soveltamisalaa" koskevana asiana.

24. Brysselin yleissopimuksen soveltamisala on määritelty sen 1 artiklassa puhtaasti niiden asioiden pohjalta, joihin se soveltuu. Toimivallan osalta sitä sovelletaan 2 artiklan mukaisesti kehen tahansa henkilöön, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa ja jota vastaan on nostettu kanne sopimusvaltion tuomioistuimessa, kuten tässäkin asiassa on laita. Tässä mielessä yleissopimuksella ei ole erityistä "alueellista soveltamisalaa" huolimatta siitä, että ennen vuoden 1989 muutosta siinä oli 60 artikla. Tämä määräys koski pelkästään yleissopimuksen soveltamista tietyillä alueilla, jotka liittyivät monella tapaa

14 — Presidentin julistus nro 2667, *Policy of the United States with respect to natural resources of the subsoil and seabed of the continental shelf*, 1945, 13 US Department of State Bulletin 485.

15 — *North Sea Continental Shelf Cases* 1969, ICJR 3.

sopimusvaltioihin. Toimivallan osalta artiklassa määriteltiin, pidettiinkö näiden alueiden tuomioistuimia sopimusvaltioiden tuomioistuimina ja siellä kotipaikan omaavia henkilöitä sopimusvaltiossa kotipaikan omaavina.[16] Yleissopimuksen 60 artiklalla ei ollut mitään tekemistä sen kanssa, mitä paikkakunnan tuomioistuimella tarkoitetaan tai miten tuomioistuimen alueellinen toimivalta tulee määrittää.

25. Tämän määrittelemisen pitää mielestäni pysyä ensisijaisesti kansallisen oikeuden asiana sillä edellytyksellä, ettei mitään kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöä loukata.

26. On totta, että yhteisöjen tuomioistuin pyrkii pikemminkin antamaan Brysselin yleissopimuksessa käytetyille käsitteille mahdollisimman itsenäisen tulkinnan sen sijaan, että tulkitsisi niitä kansalliseen oikeuteen viitaten.[17] Tämä vaihtoehto ei kuitenkaan aina ole sopivin, eikä yhteisöjen tuomioistuin olekaan aina soveltanut sitä.[18] Yleissopimuksessa itsessään on viittauksia kansalliseen lakiin esimerkiksi 52 ja 53 artiklassa, jotka koskevat kotipaikan määrittämistä. On myös totta, että 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu työsopimuksen täyttämispaikkakunta tulee määritellä yleissopimuksen järjestelmän ja tavoitteiden pohjalta luotujen yhdenmukaisten kriteerien perusteella.[19] Nyt ei kuitenkaan ole kyseessä sopimuksen täyttämispaikkakunnan määrittäminen (mitä Hoge Raadin toinen kysymys koskee ja johon palaan myöhemmin) vaan sen yksilöinti, mitä tietyn paikkakunnan tuomioistuimella tarkoitetaan.

27. Sopimusvaltion maa-alueen osalta ei ole mitään erimielisyyttä. Brysselin yleissopimuksen tarkoituksena ei ole määritellä yksittäisten tuomioistuinten alueellista toimivaltaa. On täysin kansallisen lainsäädännön asiana päättää, tarkoitetaanko tietyn valtion sisällä paikkakunnan tuomioistuimella esimerkiksi Englannin, Skotlannin tai Pohjois-Irlannin tuomioistuimia vai pikemminkin jonkin tietyn Saksan *osavaltion* tai Espanjan maakunnan tuomioistuimia, sekä määrätä, millä paikallisilla tuomioistuimilla näiden alueiden sisällä on toimivalta.[20] Vuoden 1989 liittymissopimuksesta tehdyn selonteon[21] perusteella näyttäisi olevan selvää, että 60 artiklan kumoamisesta huolimatta sopimusvaltioilla katsottiin silti olevan mahdollisuus laajentaa Brysselin yleissopimuksen soveltamista kansainvälisen oikeuden mukaisesti niihin kuuluville alueille.

16 — On huomattava, että nämä asiat ovat yhä merkityksellisiä, vaikka vuonna 1989 60 artikla päätettiinkin kumota: ks. alaviitteessä mainitut selonteot.

17 — Ks. esimerkiksi asia C-125/92, Mulox IBC, tuomio 13.7.1993 (Kok. 1993, s. I-407, Kok. Ep. XIV, s. I-319, 10 ja 11 kohta); asia C-383/95, Rutten, tuomio 9.1.1997 (Kok. 1997, s. I-57, 12 ja 13 kohta) tai asia C-440/97, GIE Groupe Concorde, tuomio 28.9.1999 (Kok. 1999, s. I-6307, 11 kohta).

18 — Ks. esimerkiksi asia GIE Groupe Concorde, tuomion 12 ja 13 kohta yhdessä siinä mainitun oikeuskäytännön kanssa.

19 — Ks. asia Mulox, tuomion 16 kohta.

20 — Vaikka kansallinen laki määritteleekin alueen, jolla tuomioistuimella on toimivalta, yleissopimus voisi silti kansainvälisen elementin puuttuessakin soveltua tämän alueen ja tiettyjen oikeudenkäyntiryhmien väliseen suhteeseen: ks. Jenardin selvitys, joka koskee alkuperäistä Brysselin yleissopimusta (EYVL 1979, L 59, s. 3, IV.B kappale, 2 jakso, 5 ja 6 artikla).

21 — Ks. alaviite 5, 33—38 kohta; ks. erityisesti 37 kohdan b alakohdan 2 alakohdassa mainittu mahdollisuus, että Alankomaat voisi julistaa Brysselin yleissopimusta sovellettavan Alankomaiden Antilleihin.

28. Alankomaiden mannermaajalustan osalta näyttää, että Alankomaiden oikeus WAMN:n muodossa ilmaistuna pitää Kantorechter te Alkmaaria ensimmäisen asteen tuomioistuimena kyseessä olevalla alueella silloin, kun kyseessä ovat siellä sijaitsevilla kaivosrakennelmilla tehtyä työtä koskevat riidat. Koska mannermaajalustaa koskeva yleissopimus antaa rantavaltiolle täydet oikeudet kaivostoimintaan mannermaajalustalla ja pitää siellä olevia kaivosrakennelmia ja laitteita sen toimivallan alaisina, tämä näyttäisi olevan kokonaisuudessaan sopusoinnussa kansainvälisen oikeuden kanssa.

29. Tähän ei vaikuta rantavaltion oikeuksien rajoittunut luonne tai yläpuolisten vesien oikeudellinen asema aavana merenä. Kyseessä oleva toimivalta perustuu selvästi mannermaajalustaa koskevan yleissopimuksen antamiin oikeuksiin jo Brysselin yleissopimuksen allekirjoittamista edeltävältä ajalta. Kun Brysselin yleissopimus tuli voimaan, mannermaajalusta oli jo kaivostoiminnan ja rakennelmien osalta Alankomaiden toimivallassa. On vaikea uskoa, miten tästä toiminnasta johtuvat riidat, mukaan lukien työriidat, olisi voitu jättää tämän toimivallan ulkopuolelle, vaikka mitään erityistä tuomioistuinta ei olisikaan osoitettu.

30. Tilanne saattaa kuitenkin olla erilainen esimerkiksi siinä tapauksessa, että alus purjehtii toisen valtion lipun alla aavalla merellä mannermaajalustan yläpuolella. Aavaa merta koskevan yleissopimuksen [22] mukaan lippuvaltion "on tehokkaasti harjoitettava tuomiovaltaansa ja hallinnollisia, teknillisiä ja sosiaalisia kysymyksiä koskevaa valvontaansa sen lipun alla purjehtivissa aluksissa" (5 artiklan 1 kohta) ja tällaiset alukset ovat "aavalla merellä yksinomaan sen tuomiovallan alaisia" (6 artiklan 1 kohta). [23] Arviointi olisi varmasti erilaista, jos kansallinen laki säätäisi tietyn tuomioistuimen käsittelemään riitoja, jotka tapahtuvat aavalla merellä, jonka suhteen kyseessä olevalla valtiolla tai kellään muullakaan ei ole mitään oikeuksia kansainvälisen oikeuden nojalla. Toiset kansainväliset yleissopimukset voivat kuitenkin myöntää erityistoimivaltaa rantavaltion tuomioistuimille. [24]

31. Alankomaiden mannermaajalustalla tapahtuvia riitoja käsittelevän tuomioistuimen ei siis välttämättä tarvitse olla kaikissa olosuhteissa Kantorechter te Alkmaar tai itse asiassa mikään muukaan Alankomaiden tuomioistuin, eikä ole olemassa mitään viitettä siitä, että Alankomaiden oikeus katsoisi asian olevan näin. Kuitenkin tämän tuomioistuimen osoittaminen toimivaltaiseksi asioissa, jotka koskevat tällä alueella sijaitsevilla kaivosrakennelmilla tehtävästä työstä solmittuja työsopimuksia, on täysin sopusoinnussa kansainvälisen oikeuden kanssa.

22 — Se on allekirjoitettu, kuten mannermaajalustaa koskeva yleissopimus, Genevessä 29.4.1958 (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimussarja nro 6465, osa 450, s. 82); tämän jälkeen myös sen on korvannut merioikeusyleissopimus, jossa on pääosin samanlaisia määräyksiä.

23 — Näyttäisi mahdolliselta, että ainakin osa Weberin työstä suoritettiin aluksilla, jotka purjehtivat Alankomaiden lipun alla, mikä saattaa antaa Alankomaiden tuomioistuimille toimivallan erilaisella perusteella sekä riippumatta alueesta, jolla alukset purjehtivat. Tämä mahdollisuus jää kuitenkin Hoge Raadin kysymyksen ulkopuolelle.

24 — Ks. esimerkiksi kansainvälisen yleissopimuksen öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta (CLC), tehty Brysselissä 29.11.1969, IX artikla.

32. Minun mielestäni ei siis ole mitään syytä olla pitämättä Kantonrechter te Alkmaaria työsopimuksen suorittamispaikan tuomioistuimena Brysselin yleissopimuksen merkityksessä silloin, kun tämä suorittamispaikka on Pohjanmerellä, Alankomaiden mannermaajalustalla sijaitseva kaivosrakennelma ja kun Alankomaiden laki antaa tälle tuomioistuimelle toimivallan riidoissa, jotka koskevat tällaisia asioita.

Paikkakunta, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä

33. Näyttäisi siltä, että Weber oli Ogdenin palveluksessa vuosien 1987 ja 1993 välillä eri aluksilla ja laitoksilla, joista jotkin sijaitsivat Alankomaiden mannermaajalusta-alueella ja jotkin sen ulkopuolella. Yhteisöjen tuomioistuimen saamista asiakirjoista ei käy ilmi, mitä työjaksoja tähän kuului, ja mikä asia näyttää yhä olevan kiistanalainen kansallisessa pääasian oikeudenkäynnissä. Rechtbank te Alkmaar on vahvistanut Weberin työsuhdetta koskevat tosiseikat 1.2. ja 21.9.1993 väliseltä ajalta ja tältä osin näyttäisi, että ainakin tänä aikana hänen työnsä kyseessä olevalla alueella oli jaksoittaista.[25] Lisäksi 21.9.—30.12.1993 Weber työskenteli kelluvalla nosturilla Tanskan aluevesillä.

34. Hoge Raad haluaa tietää, pitäisikö sen ottaa huomioon koko Weberin työsuhde vai vain sen viimeinen jakso ratkaistessaan sitä kysymystä, missä Weber tavallisesti suoritti työnsä Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan merkityksessä.

35. Yhteisöjen tuomioistuin on kolmessa asiassa tutkinut kysymystä työsopimuksen täyttämispaikkakunnan määräytymisestä tapauksissa, joissa työntekijä suorittaa työtä eri toimivaltapiirien alueella: Six Constructions,[26] Mulox ja Rutten.[27] Vaikka sekä Six Constructions että Mulox koskivat Brysselin yleissopimuksen aikaisempaa versiota, jossa ei ollut erityismainintaa työsopimusten osalta. Lisäksi asiasta Rutten[28] selviää, että nuo tuomiot sekä aikaisempi oikeuskäytäntö, jolle ne perustuvat, ovat yhä merkityksellisiä vuoden 1989 jälkeisen tekstiversion tulkinnassa.

36. Asiassa Six Constructions toimeksiantoihin perustunut työ suoritettiin eri maissa, joista yksikään ei ollut Brysselin yleissopimuksen sopimusvaltio. Vaikka työntekijä palasi säännöllisesti Belgiaan, jossa hänet oli otettu palvelukseen, tämän palaamisen syynä oli työntekijän velvollisuus ilmoittautua työnantajan siellä sijaitsevassa haaraliikkeessä. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että koska työsopimuksen

25 — Hän näyttää työskennelleen siellä 79 päivää 223 päivästä kymmenessä erillisessä työjaksossa. Asiakirjoista ei käy ilmi, oliko loput 144 päivää katsottu lepoajaksi, työksi Alankomaiden mannermaajalusta-alueen ulkopuolella vai molemmiksi.

26 — Asia 32/88, Six Constructions v. Humbert, tuomio 15.2.1989 (Kok. 1989, s. 341).

27 — Molempien osalta ks. alaviite 17.

28 — Ks. tuomion 19—21 kohta.

täyttämispaikkakunta ei ollut missään sopimusvaltiossa, yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohta ei soveltunut ja toimivalta tuli 2 artiklan nojalla määrittää vastaajan kotipaikan mukaan.

37. Sekä asioissa Mulox että Rutten työntekijällä oli toimisto yhdessä sopimusvaltiossa, josta käsin hän teki liikematkoja, jotka veivät merkittävän osan hänen ajastaan, toisiin valtioihin, joista jotkut olivat sopimusvaltioita. Yhteisöjen tuomioistuin määritteli asiassa Mulox sopimuksen täyttämispaikkakunnaksi "paikkakunnan, jossa tai josta käsin työntekijä pääasiallisesti täyttää velvoitteensa työnantajaansa nähden" ja asiassa Rutten "paikkakunnan, johon työntekijä on tosiasiallisesti keskittänyt työnteon".

38. Ensinäkemältä tapa, jolla Hoge Raadin kysymys on ilmaistu, saattaa näyttää yllättävältä. Saattaa näyttää itsestään selvältä, että määriteltäessä sitä, missä toiminta tavallisesti tapahtuu, on tuon toiminnan kesto otettava huomioon.

39. Lukuun ottamatta kuitenkin kysymystä WAMN:n voimaantulosta, jota kolmas kysymys koskee ja johon tulen myöhemmin, kysymyksen muotoiluun on osaltaan saattanut vaikuttaa se, että asiassa Mulox[29] katsottiin, että "kansallinen tuomioistuin voisi lisäksi ottaa huomioon, että asian tullessa vireille työntekijä työskenteli yksinomaan mainitun sopimusvaltion alueella. Koska muita ratkaisevia tekijöitä ei ole, mainittua paikkaa on pidettävä yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna työsopimukseen perustuvassa kanteessa tarkoitetun velvoitteen täyttämispaikkakuntana."

40. Oli kysymys tavallisesta työn suorittamispaikasta asetettu missä mielessä tahansa, sitä ei missään tapauksessa ole helppo ratkaista nyt käsillä olevissa olosuhteissa, ja parhaimman ohjeen antamiseksi onkin suositeltavaa tutkia asiaa verraten laajalta pohjalta.

41. Weberin työsuhteen yksityiskohdat eivät käy ilmi asiakirjoista, mutta näyttää siltä, että hänen tilanteensa on yhdessä suhteessa lähempänä asian Six Constructions työntekijän tilannetta kuin työntekijän tilannetta asioissa Mulox tai Rutten. Hänellä ei näytä olleen ammatillista toimipaikkaa, josta käsin hän olisi toiminut, vaan hän suoritti työnsä eri aluksilla ja laitoksilla, joihin hänet aika ajoin lähetettiin, ja lopun ajan hän kulutti oman harkintansa mukaan. Ei siis ole helppoa ratkaista tätä tapausta jälkimmäisissä kahdessa asiassa annetun tuomion mukaisesti. Toisaalta asiassa Six Constructions yhteisöjen tuomioistuin tutki kysymystä sillä perusteella, että sopimus täytettiin koko-

29 — Tuomion 25 kohta.

naan sopimusvaltioiden ulkopuolella niin, ettei mitään "täyttämispaikkakunnan tuomioistuinta" pystytty yksilöimään noissa valtioissa. Tässä tapauksessa ainakin kahden valtion, Alankomaiden ja Tanskan, tällaiset mahdolliset tuomioistuimet voidaan yksilöidä. Yhteisöjen tuomioistuimen kaikissa kolmessa tapauksessa ilmaisemat tietyt periaatteet voivat kuitenkin olla avuksi oikean lähestymistavan valitsemisessa.

42. Aluksi on muistettava, että työsopimuksen täyttämispaikkakunta tulee määritellä yhteisöjen tuomioistuimen asettamien yhdenmukaisten, Brysselin yleissopimuksen järjestelmään ja tavoitteisiin perustuvien kriteerien avulla,[30] vaikka näiden kriteerien valossa tapahtuva tosiseikkojen tarkastelu luonnollisesti kuuluu yksin kansalliselle tuomioistuimelle. Yhteisöjen tuomioistuin on näitä yhtenäisiä kriteerejä luodessaan ottanut huomioon monia näkökohtia, jotka on kattavimmin tuotu esiin asiassa Rutten.[31]

43. Ensinnäkin Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan määräys on oikeutettu sillä perusteella, että riidan ja tuomioistuimen, joka sopivimmin voi ottaa sen ratkaistavakseen, välillä vallitsee erityisen tiivis suhde; työsopimusten osalta sen paikkakunnan tuomioistuimet, jossa työ suoritetaan, ovat parhaiten soveltuvia.

44. Toiseksi huomiota on kiinnitettävä myös siihen, että työntekijälle, joka on sopimussuhteen heikompi osapuoli, annetaan asiaan kuuluvaa suojelua. Tällainen suojelu varmistetaan parhaiten, jos riidat kuuluvat sen paikkakunnan tuomioistuimen toimivaltaan, jossa hän suorittaa velvollisuutensa ja jossa hänelle aiheutuu (todennäköisesti) vähiten kustannuksia kanteen nostamisesta tai itsensä puolustamisesta.

45. Kolmanneksi, kun työ suoritetaan useammassa kuin yhdessä sopimusvaltiossa, on tärkeää välttää tilanteita, joissa useilla tuomioistuimilla olisi toimivalta; 5 artiklan 1 kohta ei voi siis luoda kilpailevaa toimivaltaa jokaisen asianosaisen sopimusvaltion tuomioistuimille.

46. Yhteisöjen tuomioistuin teki siis asiassa Rutten[32] johtopäätöksen, että on välttämätöntä määrittää se paikkakunta, johon riita läheisimmin liittyy, ottaen silti samalla asianmukaisesti huomioon ne näkökohdat, jotka liittyvät työntekijän suojelemiseen heikompana sopimusosapuolena.

47. Lisäisin kuitenkin (ja tässä mielipiteeni eroaa jossain suhteessa Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan ilmaisemista kannoista), että jälkimmäinen näkökohta ei voi mennä niin pitkälle, että se sallisi työntekijän valita tuomioistuimen tai vihjata, että tuomioistuin tulisi määritellä sen perusteella, mikä on työntekijälle sopivin-

30 — Ks. asia Mulox, tuomion 16 kohta.

31 — Tuomion 15—17 kohta; ks. myös siinä mainittu oikeuskäytäntö.

32 — Tuomion 22 kohta.

ta. Päinvastoin yhdenmukaiset kriteerit, jotka takaavat oikeusvarmuuden, sekä päällekkäisen toimivallan välttäminen tarkoittavat, että näkökannan on oltava teoreettisempi eikä se saa liittyä yksittäisen työntekijän olosuhteisiin. Samoin välttämätön liittymä riidan ja sitä käsittelevän tuomioistuimen välillä ei aina tarkoita, että sen valtion, jonka lakia sovelletaan sopimukseen, tuomioistuimella olisi toimivalta, vaikkakin tällainen lopputulos kieltämättä on tavoiteltavaa. [33]

48. Kansallisen tuomioistuimen on selvästikin vaikeaa päätyä tässä tapauksessa mihinkään lopputulokseen, ellei se varmista tarkemmin, missä Weber todella työskenteli työsuhteensa aikana, ja erityisesti, mitä työjaksoja hän teki eri aluevesillä tai mannermaajalusta-alueilla (tai jopa alueilla, joiden suhteen mikään valtio ei ole toimivaltainen, missä tapauksessa aluksen tai alusten, joilla hän työskenteli, lipusta saattaa tulla merkityksellinen).

49. Näiden tosiasioiden perusteella saattaa tulla ilmeiseksi, että kun vuosien 1987 ja 1993 välistä ajanjaksoa tarkastellaan kokonaisuutena, Weber suoritti suurimman osan työstään alueella (tai tilanteissa), joissa yhdellä sopimusvaltiolla on toimivalta. Mikäli näin on, mieleeni nousee vahva oletus siitä, että kyseessä on valtio, jossa työ tänä aikana tavallisesti suoritettiin, vaikkakaan siellä ei olisi ollut yhtään yksittäistä tavalliseksi katsottavaa työskentelypaikkakuntaa. [34]

50. Tämä oletus saattaa mahdollisesti olla kumottavissa tilanteessa, joka on lähempänä asioita Mulox ja Rutten, kuten esimerkiksi jos Weberillä olisi ollut ammatillinen toimipaikka, jossa hän olisi työskennellyt, josta hän olisi lähtenyt tai lähetetty eri työjaksoille muualle ja johon hän olisi palannut. Tällainen "paikkakunta, johon työntekijä on tosiasiallisesti keskittänyt työnteon", saattaa painaa enemmän, vaikka työntekijän työajasta suurin osa olisi vietetty toisessa sopimusvaltiossa, mutta kaikki olosuhteet tulisi tällöin ottaa huomioon mukaan lukien käytetty aika sekä kussakin paikassa tehdyn työn luonne ja tärkeys. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan näytä olevan olemassa mitään sellaista tekijää, joka puhuisi sitä vastaan, että selvästi suurin osa työajasta vietettiin yhden sopimusvaltion tuomioistuinten toimivalta-alueella.

51. Mikäli kansallinen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että eri toimivalta-alueilla vietetyt ajanjaksot ovat kaikki keston ja tärkeyden suhteen pääpiirteissään vastaavat, silloin mielestäni 5 artiklan 1 kohdan työsopimuksia koskevaa toista vaihtoehtoa tulisi soveltaa. Muistutettakoon, että

33 — Ks. tältä osin ratkaisuehdotukseni asiassa Mulox, 27 ja 28 kohta ja asiassa Rutten, 30 ja 31 kohta; ks. myös asia 133/81, Ivenel v. Schwab, tuomio 26.5.1982 (Kok. 1982, s. 1891, Kok. Ep. VI, s. 463, 15 kohta).

34 — Ks. asia Rutten, tuomion 25 kohta, jossa painotettiin, että työntekijä suoritti työstään melkein kaksi kolmasosaa yhdessä sopimusvaltiossa.

yksittäisen työsopimuksen suorittamispaikka on "se, missä työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä tai jos työntekijä ei tavallisesti suorita työtään samassa valtiossa, työnantajaa vastaan voidaan nostaa kanne myös paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa työntekijän palvelukseen ottanut toimipaikka sijaitsee tai sijaitsi". Nämä vaihtoehdot sulkevat mielestäni välttämättä toisensa pois;[35] yleissopimus ennakoi, että tavallista työn suorituspaikkaa ei voida joissain olosuhteissa määritellä ja näissä tapauksissa kanne on nostettava joko 2 artiklan mukaisesti tai, mutta vain jos kantaja on työntekijä, toimipaikan tuomioistuimessa.[36] Tämä viimeinen vaihtoehto ei kuitenkaan ole mahdollinen, mikäli paikka, jossa työ tavallisesti suoritetaan, voidaan määritellä.

52. Asiaa ei pidä tarkastella yksinkertaisena matemaattisena kysymyksenä. Vaikeampi tilanne syntyisi, jos kävisi ilmi, että Weber suoritti ajallisesti vähemmän kuin puolet työstään yhdellä toimivalta-alueella mutta loput eli pääosa työstä oli sekä kestoltaan että työn suorituspaikan osalta luonteeltaan täysin hajaantunutta. Huomattava osuus hänen tekemästään työstä siis saatettiin tehdä yhdellä alueella, mikä on enemmän kuin hänen millään muulla alueella tekemänsä työ mutta kuitenkin alle puolet hänen työajastaan.

53. Tällaisessa tapauksessa (joka tässä on täysin hypoteettinen) minusta näyttäisi, että kansallisen tuomioistuimen tulisi tarkastella tarkemmin kaikkia asiaan liittyviä seikkoja. Jos kyseessä oleva osa oli osa esimerkiksi työntekijän perustyötä, joka suoritettiin samassa paikassa, kun taas muut työsuoritukset olivat luonteeltaan liitännäisiä tai väliaikaisia, silloin saattaisi olla oikeutettua pitää tätä paikkakuntaa paikkana, jossa työ tavallisesti suoritettiin. Mikäli kuitenkin työntekijän kaikki työtehtävät olivat luonteeltaan yhtä lyhytaikaisia ja vaihtelevia ja oli vain pelkkä sattuma, että huomattavasti suurempi osa niistä tehtiin yhden sopimusvaltion toimivalta-alueella kuin muiden, en usko, että tällaiseen johtopäätökseen voitaisiin helposti päätyä.

54. Pitäen mielessä nämä yleiset seikat palaan kysymykseen viimeisen työjakson merkittävyydestä, mitä Hoge Raadin toinen kysymys erityisesti koskee.

35 — Tämä näkökanta perustuu vuoden 1989 liittymissopimusta koskevan selvityksen 23 kohdan e alakohtaan, ks. alaviite 5.

36 — Tässä mielessä merkityksellistä saattaa olla, että Weber nosti alun perin kanteen työnantajansa Ogdenin lisäksi myös Catering Logistic Management BV -yhtiötä vastaan, joka sijaitsee Hoornissa, Alankomaissa ja jonka johtajan toimistossa sopimus Ogdenin kanssa allekirjoitettiin, mikä käy ilmi julkisasiamies Strikwerdan Hoge Raadille antamasta ratkaisuehdotuksesta.

55. Kuten jo ehdotin edellä,[37] olen yleisesti sitä mieltä, että käsitteestä "tavallisesti" johtuu, että koko työsuhde tulee ottaa huomioon. Se, että huomioon otettaisiin yli viiden vuoden työsuhteen ajalta vain muutamat viimeiset kuukaudet, kieltäisi tältä käsitteeltä sille kuuluvan merkityksen, ja samoin olisi myös silloin, jos, kuten ehdotin asioissa Mulox ja Rutten[38] antamissani ratkaisuehdotuksissa, käsitettä tulkittaisiin laajasti antaen sille merkitys "pääasiallisesti".

56. Ei voida kieltää, että joissakin tilanteissa viimeisimmällä työjaksolla saattaa olla enemmän painoarvoa kuin aikaisemmilla jaksoilla, kuten Ogden on tuonut huomautuksissaan esiin. Työntekijä saatetaan esimerkiksi siirtää yhdessä sopimusvaltiossa tekemänsä pitkän työjakson jälkeen saman työnantajan toisessa sopimusvaltiossa sijaitsevaan haaraliikkeeseen. Mikäli tämä siirto on luonteeltaan erityisen väliaikainen siten, että työntekijän ajatellaan palaavan aikaisempaan asemaansa, tällä ei välttämättä ole mitään vaikutusta sen paikkakunnan määrittelemiseen, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä. Jos toisaalta työntekijän siirron ajatellaan olevan pysyvä ja siihen liittyy kotipaikan muuttuminen ja muita lopullisia päätöksiä, silloin työn suorituspaikka saattaa muuttua toiseen sopimusvaltioon sitten, kun muutto on tapahtunut. Samanlainen vaikutus saattaa olla sillä, että useiden määräaikaisten työsuhteiden jälkeen työntekijä solmii vakituisen työsuhteen, ja muitakin mahdollisuuksia voidaan kuvitella. Yhteisöjen tuomioistuin otti asiassa Mulox tämän tyyppisiä yleisiä tekijöitä huomioon, vaikka onkin syytä painottaa, että kun se viittasi[39] sopimusvaltioon, jonka alueella työntekijä yksinomaan työskenteli asian tullessa vireille, täydensi tämä muita asiaan liittyviä seikkoja, kuten sitä, missä työntekijän kotipaikka ja toimisto oli ollut työsuhteen alusta lähtien.

57. Tässä tapauksessa vain kansallinen tuomioistuin voi määritellä, erottuvatko Weberin työsuhteen olosuhteet Tanskan aluevesillä hänen aikaisemmista työsuhteistaan sillä tavalla, että huolimatta sen vähäisestä kestosta suhteessa koko työsuhteeseen, sen voidaan katsoa muodostaneen uuden paikkakunnan, jolla työ tavallisesti suoritettiin Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan merkityksessä. Mikäli asia ei kuitenkaan ole näin, hänen koko työsuhteensa tulisi ottaa huomioon työn suorittamispaikkaa määriteltäessä.

WAMN:n voimaantulo

58. Hoge Raad huomauttaa, että Alankomaiden laki ei osoittanut alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta käsittelemään tällaisia asioita ennen 1.2.1993 ja kuitenkin Weberin työsopimuksen täytäntöönpano tapahtui pääosin ennen tätä. Se haluaa tietää, pitääkö sen selvittämisessä, millä paikkakunnalla Weber tavallisesti työs-

37 — 38 kohta.

38 — Ks. asian Mulox ratkaisuehdotuksen 32 kohta ja asian Rutten ratkaisuehdotuksen 33 ja 34 kohta.

39 — Ks. yllä kohta 39.

kenteli, tehdä ero aikaan ennen ja jälkeen sen, kun WAMN määräsi Kantonrechter te Alkmaarin toimivaltaiseksi tuomioistuimeksi. Tällä kysymyksellä se luultavasti ottaa huomioon mahdollisuuden, että aikaisemmat työjaksot tulisi jättää huomiotta.

59. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio pitävät WAMN:n voimaantuloa merkityksettömänä seikkana ja puhtaasti kansallisen oikeuden asiana, jolla ei voi olla mitään vaikutusta Brysselin yleissopimuksen yhdenmukaiseen tulkintaan. Ogden ja Alankomaiden hallitus ovat toista mieltä sillä perusteella, ettei Kantonrechterillä ollut toimivaltaa kyseisen alueen suhteen ennen tätä päivää. Weber huomauttaa, että WAMN oli pitkän prosessin tulos ja että jopa ennen sen voimaantuloa oli ollut olemassa Alankomaan lainsäädäntöä mannermaajalustalla työskentelevien suojelemiseksi.

60. Olen periaatteessa samaa mieltä Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja komission kanssa. Kysymys paikkakunnasta, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä, on tosiasiakysymys (jota on tarkasteltava yhdenmukaisten oikeusohjeiden mukaisesti), eikä siihen vaikuta kansallinen lainsäädäntö, joka osoittaa alueellisesti toimivaltaisen tuomioistuimen. Tämän tosiasian merkitys on siinä, että voidaan määritellä toimivaltainen tuomioistuin sillä hetkellä, kun kanne nostetaan. Sillä, että jos kanne olisi nostettu aikaisemmin, kyseessä olevalla tuomioistuimella ei olisi ollut toimivaltaa tutkia sitä, ei ole vaikutusta tuomioistuimen toimivaltaan sinä hetkenä, jolloin kanne nostettiin.

61. On totta, ettei Brysselin yleissopimuksessa ole määräystä tästä asiasta. Kuitenkin 54 artiklan mukaan yleissopimusta sovelletaan ainoastaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille sen jälkeen, kun yleissopimus tuli voimaan kyseisessä valtiossa sillä seurauksella, että oikea oikeuspaikka voidaan määritellä yleissopimuksen määräysten mukaan, vaikka tosiasiat, joihin tämä määrittely perustuu, ovat saattaneet tapahtua ennen yleissopimuksen voimaantuloa.[40] Saman periaatteen tulee soveltua samoin silloin, kun yleissopimuksessa tarkoitettu tuomioistuin saa uutta, joko alueellista tai materiaalista toimivaltaa, ja on itse asiassa vaikea nähdä, miten asia voisi olla toisin.

62. Näyttää selvältä, että määriteltäessä, sijaitseeko paikkakunta, jolla työ tavallisesti suoritettiin, tuomioistuimen alueellisen toimivallan puitteissa, ei ole mitään syytä olla ottamatta huomioon ennen WAMN:n voimaantuloa tehtyjä työjaksoja. Joka tapauksessa, kuten olen huomauttanut, kaivostoiminta ja rakennelmat Alankomaiden mannermaajalusta-alueella ovat selvästi olleet Alankomaiden toimivalta-alueella mannermaajalustaa koskevan yleissopimuksen voimaantulosta lähtien.

40 — Asiassa 25/79 Sanicentral v. Collin, tuomio 13.11.1979 (Kok. 1979, s. 3423, Kok. Ep. IV, s. 669) yhteisöjen tuomioistuin piti oikeudenkäynnin alkamispäivää merkityksellisenä päivänä sen arvioimisessa, mikä vaikutus sellaisessa sopimuksessa, joka oli solmittu ennen yleissopimuksen voimaantuloa, olevalla toimivaltalausekkeella oli oikeuspaikan valinnan suhteen, kun oikeudenkäynti alkoi vasta yleissopimuksen voimaantulon jälkeen.

Ratkaisuehdotus

63. Olen sitä mieltä, että yhteisöjen tuomioistuimen tulisi vastata Hoge Raadin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

1) Rantavaltion tuomioistuimia pidetään työsopimusta koskevassa asiassa Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan tarkoittamina sen paikkakunnan tuomioistuimina, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä, kun työ suoritettiin tämän valtion mannermaajalustalla tai sen yläpuolella tilanteessa, jossa kansainvälinen yleissopimus myöntää valtiolle toimivaltaa toimintaan, johon työsuhde pohjautui ja/tai niihin rakennelmiin, jolla työ suoritettiin. Kansallisen oikeuden tehtävänä on määritellä, millä tuomioistuimella on tällainen alueellinen toimivalta.

2) Sen määrittelemiseksi, millä paikkakunnalla työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä, tulee pääsääntöisesti ottaa huomioon koko työsuhde. Enemmän painoarvoa voidaan kuitenkin antaa viimeisimmälle työjaksolle, jos se suoritettiin uudella, vakinaisella työpaikkakunnalla.

3) Tämän paikkakunnan määrittäminen on tosiseikkaa koskeva arviointi, joka kansallisen tuomioistuimen tulee tehdä yhteisöjen tuomioistuimen määrittelemien kriteerien mukaisesti. Tähän eivät saa vaikuttaa sellaisten kansallisten säännösten muutokset, jotka myöntävät kansallisille tuomioistuimille alueellisen toimivallan.